

Vady řízení

Porušení stanoveného postupu při zjišťování skutkového stavu věci, zejména při dokazování, může mít vždy za následek nesprávná skutková zjištění a tedy též nesprávné rozhodnutí ve věci. Má-li odvolací soud za to, že skutková zjištění, která soud prvního stupně učinil ze svědeckých výpovědí umožňují jiné skutkové závěry než ty, k nimž dospěl soud prvního stupně, pak má zopakovat dokazování výslechem příslušných svědků. Zatímco v otázce důkazů listinných je obecně postavený požadavek na opakování důkazu listinami věcně neopodstatněný a tudíž formalistický, stran výslechu svědků a účastníků řízení je třeba důkaz výslechem osob vzhledem k jeho specifikům třeba zopakovat vždy. Má-li soud za to, že určité skutečnosti není třeba dokazovat, neboť se jedná o takové skutečnosti, které jsou obecně známé (tzv. notoriety), nebo o skutečnosti, které jsou známy jen soudu, a to z jeho úřední činnosti, pak musí být účastníkům umožněno, aby se k povaze těchto skutečností vyjádřili, a musí jim být umožněno dokazovat, že poznatek o tom, že se jedná o notoriety či o skutečnost úředně známou, není správný. Je tedy především povinností soudu, aby účastníky se svým názorem na takovouto povahu určitých právně významných skutečností včas seznámil, tak aby měli příležitost procesně reagovat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2537/2011, ze dne 29.7.2013)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně O. kompresory, s. r. o., se sídlem v Ú.n.L., zastoupené JUDr. J.R., advokátem se sídlem v T., proti žalovanému městu K., se sídlem v K., zastoupenému JUDr. J.S., advokátem se sídlem v T., o zaplacení částky 155.295,- Kč, vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 27 C 357/2004, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. prosince 2010, č. j. 14 Co 253/2010-151, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. prosince 2010, č. j. 14 Co 253/2010-151, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se v souzené věci po žalovaném domáhala zaplacení částky 155.295,- Kč z titulu náhrady škody způsobené jí tak, že kompresor, který přenechala žalovanému k užívání, nebyl dostatečně zajištěn proti krádeži a byl odcizen neznámým pachatelem.

Okresní soud v Teplicích svým v pořadí třetím rozsudkem ze dne 9. září 2009, č. j. 27 C 357/2004-121, žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný si od žalobkyně pronajal kompresor za účelem opravy chodníků. Kompresor byl po ukončení prací ponecháván na stavbě, zajištěn ocelovým řetězem a visacím zámkem. V době od 17.00 hodin dne 20. září 2003 do 7.10 hodin následujícího dne byl kompresor, umístěný v K., před domem, a tam připoutaný ke sloupu veřejného osvětlení, odcizen neznámým pachatelem, který nezjištěným způsobem překonal uvedené zajištění.

Soud prvního stupně dovedl, že mezi účastníky existoval závazkový vztah založený smlouvou o nájmu, který se na základě ustanovení § 261 odst. 2 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) řídil částí třetí obchodního zákoníku, neboť žalovaný si od žalobkyně jako podnikatelky kompresor pronajal k zabezpečování veřejných potřeb. Soud prvního stupně nepřisvědčil názoru žalobkyně, že na vztah účastníků je třeba aplikovat ustanovení § 421 občanského zákoníku (dále též jen „obč.

zák.“) upravující odpovědnost za věc převzatou za účelem splnění závazku, a věc posoudil podle ustanovení §§ 373 a 374 obch. zák. Dospěl k závěru, že žalovaný sice porušil povinnost ze závazkového vztahu vůči žalobkyni tím, že jí nevrátil pronajatý kompresor, avšak porušení této povinnosti bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími jeho odpovědnost. Usoudil, že překážka, která žalovanému brání ve splnění jeho povinnosti, nastala nezávisle na jeho vůli, přičemž nelze předpokládat, že by žalovaný tuto překážku mohl odvrátit, a stejně tak nelze předpokládat, že by v době vzniku závazku tuto překážku předvídal. S ohledem na tento závěr se soud prvního stupně nezabýval výší škody.

Krajský soud v Ústí nad Labem k odvolání žalobkyně v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobou uplatněný nárok je co do základu zcela po právu (výrok pod bodem I), a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení o výši nároku (výrok pod bodem II).

Odvolací soud konstatoval, že vychází ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, jež posoudil jako dostatečná pro posouzení důvodnosti základu uplatněného nároku, a se soudem prvního stupně se ztotožnil též v názoru, že uplatněný nárok je třeba posuzovat podle obchodního zákoníku. Dodal, že nájemní smlouva není upravena v hlavě II části třetí obchodního zákoníku a je upravena jako smluvní typ v občanském zákoníku, proto se závazkový vztah mezi účastníky podle ustanovení § 261 odst. 6 obch. zák. řídí příslušnými ustanoveními o nájemní smlouvě v občanském zákoníku a obchodním zákoníkem. Vzhledem k tomu shledal správným názor soudu prvního stupně, že uplatněný nárok je třeba posuzovat především podle ustanovení obchodního zákoníku o náhradě škody. Se soudem prvního stupně se shodl též v závěru, že mezi účastníky byla platně uzavřena nájemní smlouva, jíž žalobkyně jako pronajímatelka přenechala žalovanému jako nájemci za úplatu kompresor do dočasného užívání. Zdůraznil, že žalovaný byl podle ustanovení § 670 obč. zák. povinen pečovat o to, aby na pronajaté věci nevznikla škoda, a vzhledem k ustanovení § 682 obč. zák. mu rovněž vznikla povinnost kompresor po skončení nájmu vrátit. Tuto povinnost žalovaný porušil a odpovídá proto podle ustanovení § 372 obch. zák. za škodu, kterou tím žalobkyni způsobil.

Při zkoumání existence okolností vylučujících odpovědnost za škodu uvedených v ustanovení § 374 obch. zák. odvolací soud sice přisvědčil soudu prvního stupně, že překážka bránící žalovanému vrátit pronajatý kompresor vznikla nezávisle na jeho vůli, avšak dovodil, že se nejedná o případ, kdy nebylo lze rozumně předpokládat, že by žalovaný tuto překážku nebo její následky odvrátil nebo překonal, a zároveň se nejedná o případ, kdy nelze rozumně předpokládat, že by žalovaný v době vzniku závazku tuto překážku předvídal. Zdůraznil, že povinnost žalovaného pečovat o to, aby na kompresoru nevznikla škoda, zahrnuje i péči o to, aby nevznikla škoda jeho odcizením. Konstatoval, že v řízení bylo prokázáno, že kompresor bylo možno jednoduše přemístit za automobilem vybaveným tažným zařízením, na základě čehož usoudil, že žalovaný měl možnost kompresor vždy po skončení denních stavebních prací přemístit na místo lépe chráněné nebo hlídané, např. do uzavřeného objektu nebo areálu, na hlídané parkoviště, na místo strážnickým kamerovým systémem, a že ponechání kompresoru na veřejně přístupném a nehlídaném prostranství, zajištěného pouze přivázáním zamčeným řetězem ke sloupu veřejného osvětlení, dostatečným zajištěním proti krádeži není. Jedná se o zajištění lehko překonatelné, zvláště v nočních hodinách, a žalovaný mohl odvozem kompresoru z místa stavby v době, kdy nebyl používán, jeho krádež odvrátit. Je nadto obecně známou skutečností, že severní Čechy jsou v porovnání s jinými částmi České republiky oblastí s vysokou mírou kriminality, a žalovaný proto měl útok zloděje na odstavený kompresor předvídat a přijmout opatření způsobila krádeži zabránit. O nedostatečném zajištění kompresoru svědčí i stanovisko pojišťovny, která odmítla z tohoto důvodu vyplatit pojistné plnění.

Rozsudek odvolacího soudu v měnícím výroku pod bodem I napadl žalovaný dovoláním, jež co do přípustnosti opřel o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále též jen „o. s. ř.“) a jež odůvodnil tím, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], a že napadené

rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Dovolatel především namítá, že odvolací soud, aniž provedl jakýkoli důkaz, dospěl oproti soudu prvního stupně k novým skutkovým závěrům, zejména, že tu byla možnost kompresor vždy po skončení denních stavebních prací přemístit na místo lépe chráněné nebo hlídané a že severní Čechy jsou oblastí s vysokou mírou kriminality. Dovolatel vytyká odvolacímu soudu, že z jeho rozhodnutí nelze zjistit, ze kterých důkazů tento závěr učinil. Podle jeho názoru je proto napadené rozhodnutí zatíženo rozporem s ustanovením § 213 odst. 1, 2 o. s. ř. a je nepřezkoumatelné.

V závěru o nutnosti předvídat odcizení dovolatel napadené rozhodnutí kritizuje jako nesprávné a překvapivé. Argumentuje, že místo, z něhož byl kompresor odcizen, místem s vysokou kriminalitou není, ba naopak, neboť jde o část obce zastavěnou rodinnými domky, jejichž obyvatelé naopak mají vysokou míru přehledu o dění na ulici. Poukazuje na to, že odvolací soud posoudil zjištěný skutkový stav po právní stránce jinak, než dosud činili účastníci řízení anebo než jak jej posoudil soud prvního stupně, přičemž neposkytl účastníkům možnost se k jeho právnímu názoru vyjádřit, resp. vznést odpovídající tvrzení a navrhnout k nim důkazy.

Nesprávného právního posouzení se měl odvolací soud dopustit závěrem o nemožnosti aplikace ustanovení § 374 odst. 1 obč. zák. Dovolatel namítá, že nebyl v době vzniku závazku informován o tom, že k odcizení kompresoru dojde, a tudíž tuto překážku v době vzniku nájemního vztahu nemohl předvídat ani odvrátit.

Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve svém vyjádření ztotožnila se závěry napadeného rozhodnutí.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení), při splnění podmínek povinného zastoupení předepsaných ustanovením § 241 o. s. ř., Nejvyšší soud dovodil, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Nejvyšší soud tedy přezkoumal napadené rozhodnutí z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, jsa jimi v zásadě vázán, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.), a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Odvolací soud ze skutkových zjištění soudu prvního stupně dovodil jiné skutkové závěry, než k nimž dospěl tento soud, jestliže z poznatku, že kompresor bylo možno přemísťovat za automobilem vybaveným tažným zařízením, dovodil, že žalovaný měl možnost kompresor vždy po skončení denních stavebních prací přemístit na místo lépe chráněné nebo hlídané. Nejen skutková zjištění, nýbrž též skutkové závěry z nich dovozené jsou součástí skutkového stavu věci a vztahují se tudíž i na ně pravidla upravená v ustanovení § 213 o. s. ř., v nichž se v poměrech odvolacího řízení promítají zásady přímosti a ústnosti, ovládající dokazování v civilním procesu. Měl-li odvolací soud za to, že skutková zjištění, která soud prvního stupně učinil ze svědecké výpovědi J. K. (obdobně vypověděl též svědek J. D.), umožňují jiné skutkové závěry než ty, k nimž dospěl soud prvního stupně, pak měl zopakovat dokazování výslechem tohoto svědka. Zatímco v otázce důkazů listinných se Nejvyšší soud

ve své rozhodovací praxi přiklání k názoru, že obecně postavený požadavek na opakování důkazu listinami je věcně neopodstatněný a tudíž formalistický, stran výsledku svědků a účastníků řízení důsledně zdůrazňuje, že důkaz výsledkem osob je vzhledem k jeho specifikům třeba zopakovat vždy [srov. k tomu blíže např. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 92/1968 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. 30 Cdo 1940/2000, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck (dále též jen „Soubor“), pod číslem C 61, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2006, sp. zn. 33 Odo 803/2005, uveřejněný v Souboru pod číslem C 4561, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. února 2009, sp. zn. 23 Odo 1509/2006, uveřejněný v Souboru pod číslem C 7083, z hlediska ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces pak např. náleží Ústavního soudu ze dne 29. května 2000, sp. zn. IV. ÚS 275/98, uveřejněný pod číslem 79/2000 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, či náleží Ústavního soudu ze dne 14. září 2007, sp. zn. I. ÚS 273/06, uveřejněný pod číslem 144/2007 tamtéž].

Porušení stanoveného postupu při zjišťování skutkového stavu věci, zejména při dokazování, může mít vždy za následek nesprávná skutková zjištění a tedy též nesprávné rozhodnutí ve věci. Napadené rozhodnutí tedy již z tohoto důvodu nemůže proto obstát, neboť uplatněný dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 1 písm. a) o. s. ř. je naplněn.

Důvodná je též námitka vytýkající napadenému rozhodnutí překvapivost. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi zdůrazňuje, že má-li soud za to, že určité skutečnosti není třeba dokazovat, neboť se jedná o takové skutečnosti, které jsou obecně známé (tzv. notoriety), nebo o skutečnosti, které jsou známy jen soudu, a to z jeho úřední činnosti, pak musí být účastníkům umožněno, aby se k povaze těchto skutečností vyjádřili, a musí jim být umožněno dokazovat, že poznatek o tom, že se jedná o notoriety či o skutečnosti úředně známou, není správný (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. července 2008, sp. zn. 28 Cdo 1885/2008, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 1, ročník 2009, pod číslem 9, a shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2012, sp. zn. 28 Cdo 4175/2011, jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu). Je tedy především povinností soudu, aby účastníky se svým názorem na takovou povahu určitých právně významných skutečností včas seznámil, tak aby měli příležitost procesně reagovat. V souzené věci odvolací soud v souladu s výše uvedenými zásadami nepostupoval. Skutečnost, kterou označil za notoriety, totiž že severní Čechy jsou v porovnání s jinými částmi České republiky oblastí s vysokou mírou kriminality, použil jako podklad pro rozhodnutí ve věci, aniž by účastníky se svým pohledem na ni předem seznámil, a zbavil je tak možnosti stran této otázky skutkově a právně argumentovat. Ústavní soud a shodně s ním též Nejvyšší soud konstantně ve své judikatuře posuzují překvapivost rozhodnutí soudu jako porušení práva na spravedlivý proces (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 12. června 2001, sp. zn. III. ÚS 729/2000, a ze dne 11. června 2007, sp. zn. IV. ÚS 321/2007, oba in www.usoud.cz, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2007, sp. zn. 22 Cdo 2125/2006, uveřejněný v časopise Právní rozhledy č. 24, ročník 2007, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2010, sp. zn. 32 Cdo 1019/2009, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy č. 9, ročník 2010), tedy za takové porušení procesních předpisů, jímž byla dotčena základní práva garantovaná ústavou. Též taková vada řízení mohla nepochybně mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Jestliže se totiž v souzené věci dozvěděl dovolatel až z rozhodnutí odvolacího soudu o tom, jakou skutečnost shledal tento soud významnou pro posouzení věci a jakým způsobem dospěl k poznatku o ní, pak neměl příležitost uplatnit své stanovisko jinak než až v rámci mimořádného opravného prostředku proti pravomocnému rozhodnutí. Uplatnění nových skutečností a důkazů ve věci samé je však v dovolacím řízení zapovězeno (srov. § 241a odst. 4 o. s. ř.); důsledky procesního postupu odvolacího soudu jsou zřejmé.

Odvolací soud zatížil v té souvislosti řízení též další vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolatelem neuplatněnou, k níž však dovolací soud - vzhledem k přípustnosti

dovolání - přihlíží z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.). Nebyla-li totiž vysoká míra kriminality charakteristická pro severní Čechy tvrzena v řízení před soudem prvního stupně nebo nevyšla-li tato skutečnost v řízení před soudem prvního stupně jinak najevo (procesním způsobem seznatelným ze spisu), pak k ní odvolací soud nemohl přihlédnout, ať již z podnětu účastníků (srov. § 213 odst. 5 ve spojení s § 205a a § 211a o. s. ř.) či z vlastní iniciativy, aniž by porušil princip neúplné apelace ovládající odvolací řízení ve sporech.

Důvodná je též námitka, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení. Dovolatel má pravdu v tom ohledu, že pro posouzení, jaké riziko ponecháním kompresoru (zajištěného tak, jak bylo zjištěno) v místě provádění prací podstoupil, není významné, jaká je kriminalita v severních Čechách, nýbrž jaká byla v rozhodné době kriminalita - a jaké byly poměry vůbec z hlediska bezpečnosti majetku - v příslušné lokalitě města Krupky.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu není z uvedených důvodů správné, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

Nad rámec dovolacího přezkumu, v zájmu hospodárnosti dalšího řízení, Nejvyšší soud upozorňuje, že skutkové zjištění, podle něhož kompresor bylo možno jednoduše přemísťovat za automobilem vybaveným tažným zařízením, není samo o sobě postačující pro skutkový závěr, že dovolatel měl možnost kompresor vždy po skončení denních stavebních prací přemístit na místo lépe chráněné nebo hlídané. Soudy se neobejdou bez zjištění, že tu takové místo (uzavřený objekt nebo areál, hlídané parkoviště, místo střežené kamerovým systémem apod.) v přiměřené vzdálenosti od místa provádění prací také skutečně bylo a že bylo k dispozici.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)